

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

10. juuli 2018*

Eelotsusetaotlus – Füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel – Direktiiv 95/46/EÜ – Direktiivi kohaldamisala – Artikkel 3 – Isikuandmete kogumine usukogukonna liikmete poolt ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus – Artikli 2 punkt c – Mõiste „isikuandmete kataloog“ – Artikli 2 punkt d – Mõiste „vastutav töötleja“ – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 10 lõige 1

Kohtuasjas C-25/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Korkein hallinto-oikeus'e (Soome kõrgeim halduskohus) 22. detsembri 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. jaanuaril 2017, menetluses, mille algatas

Tietosuoja-valtuutettu

menetluses osalesid:

Jehovan todistajat – uskonnollinen yhdyskunta,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz (ettekandja), J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits ja C. Vajda, kohtunikud A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 28. novembri 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- tietosuoja-valtuutettu, esindaja: R. Aarnio,
- Jehovan todistajat – uskonnollinen yhdyskunta, esindajad: *asianajaja* S. H. Brady ja P. Muzny,
- Soome valitsus, esindaja: H. Leppo,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vlácil,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,

* Kohtumenetluse keel: soome.

– Euroopa Komisjon, esindajad: P. Aalto, H. Kranenborg ja D. Nardi,
olles 1. veebruari 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355) artikli 2 punkte c ja d ning artiklit 3 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 10 lõikega 1.
- 2 Taotlus on esitatud menetluses, mille algatas tietosuojavalituutettu (andmekaitsevolinik, Soome) seoses tietosuojalautakunta (andmekaitsekomisjon, Soome) sellise otsuse õiguspärasusega, millega keelati Jehovan todistajat – uskonnollinen yhdyskunta'l (Jehoova tunnistajate usukogukond, edaspidi „Jehoova tunnistajate kogukond“) ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus isikuandmeid koguda või töödelda viisil, mis ei vasta isikuandmete töötlemist reguleerivates Soome õigusnormides sätestatud tingimustele.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 95/46 põhjendustes 10, 12, 15, 26 ja 27 on märgitud:
„(10) isikuandmete töötlemist käsitlevate õigusaktide eesmärk on kaitsta [4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud] Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8 ja ühenduse õiguse üldistes põhimõtetes tunnustatud põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusse; nimetatud põhjusel ei tohi kõnealuste õigusaktide ühtlustamise tagajärjel nendega pakutav kaitse väheneda, vaid vastupidi – ühenduses tagatava kaitstuse tase peab olema kõrgem;
[...]
(12) kaitsmise põhimõtteid tuleb kohaldada igasuguse isikuandmete töötlemise suhtes, kui sellega tegeleva isiku toimingud kuuluvad ühenduse õiguse reguleerimisalasse; erand tuleks teha, kui andmete töötlemisega tegelevad füüsilised isikud üksnes isiklikel või kodustel eesmärkidel, näiteks kirjavahetus ja aadresside loetelu;
[...]
(15) selliste andmete töötlemine kuulub käesoleva direktiivi reguleerimisalasse ainult siis, kui tegemist on automatiseeritud töötlemisega või kui töödeldavad andmed sisalduvad üksikisikutega seotud teatavate kriteeriumide põhjal korrastatud kataloogis või kui nad hiljem kantakse sellisesse kataloogi, et võimaldada lihtsat juurdepääsu kõnealustele isikuandmetele;
[...]
(26) kaitsmise põhimõtteid tuleb kohaldada igasuguse tuvastatud või tuvastatava isiku kohta käiva teabe suhtes; isiku tuvastatavuse kindlakstegemisel tuleb arvesse võtta kõiki vahendeid, mida volitatud töötleja või keegi muu võib andmesubjekti tuvastamiseks tõenäoliselt kasutada; [...]

(27) üksikisikute kaitse peab kehtima nii andmete automatiseeritud kui ka automatiseerimata töötlemise puhul; kõnealuse kaitse rakendamine ei tohi sõltuda kasutatud vahenditest, vastasel juhul looks see märkimisväärse kõrvalehiilimisohu; automatiseerimata töötlemise puhul hõlmab käesolev direktiiv ainult katalooge, mitte korrastamata andmekogumeid; eelkõige peab kataloog olema korrastatud teatavate üksikisikutega seotud kriteeriumide põhjal, mis võimaldaksid lihtsat juurdepääsu isikuandmetele; kooskõlas artikli 2 lõikega c võib iga liikmesriik sätestada korrastatud isikuandmete kogumi koostisosade määratlemisel oma kriteeriumid ja kriteeriumid, mis reguleerivad juurdepääsu sellisele kogumile; käesoleva direktiivi reguleerimisalasse ei kuulu mingil juhul kataloogid või kataloogide kogumid ega nende esilehed, mis ei ole teatavate kriteeriumide kohaselt korrastatud“.

4 Direktiivi 95/46 artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Vastavalt käesolevale direktiivile kaitsevad liikmesriigid isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige nende õigust eraelu puutumatusele.“

5 Direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *isikuandmed* – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku (edaspidi „andmesubjekt“) kohta. Tuvastatav isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige isikukoodi põhjal või ühe või mitme tema füüsilisele, füsioloogilisele, vaimsele, majanduslikule, kultuurilisele või sotsiaalsele identsusele omase joone põhjal;
- b) *isikuandmete töötlemine* (edaspidi „töötlemine“) – iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine;
- c) *isikuandmete kataloog* (edaspidi „kataloog“) – kõik isikuandmete korrastatud kogumid, millest võib andmeid saada teatavate kriteeriumide põhjal, olenemata sellest, kas kõnealune andmete kogum on tsentraliseeritud, detsentraliseeritud või funktsionaalsetel või geograafilistel põhimõtetel hajutatud;
- d) *vastutav töötleja* – füüsiline või juriidiline isik, riigiasutus, esindused või mõni muu organ, kes määrab üksi või koos teistega kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid; kui töötlemise eesmärgid ja vahendid on kindlaks määratud siseriiklike või ühenduse õigusnormidega, võib vastutava töötleja või tema ametissemääramise sätestada siseriiklikus või ühenduse õiguses;

[...]“

6 Direktiivi artiklis 3 on sätestatud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse isikuandmete täielikult või osaliselt automatiseeritud töötlemise suhtes ja isikuandmete automatiseerimata töötlemise suhtes, kui kõnealused isikuandmed kuuluvad kataloogi või kui nad kavatakse hiljem sellesse kanda.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata isikuandmete töötlemise suhtes:

- kui see toimub sellise tegevuse käigus, mis jääb väljapoole ühenduse õigust, nagu näiteks Euroopa Liidu lepingu V ja VI jaotises osutatud tegevused, ja igal juhul sellise töötlemise suhtes, mis on seotud avaliku korra, riigikaitse, riigi julgeoleku (sealhulgas riigi majanduslik heaolu, kui töötlemine on seotud riigi julgeoleku küsimustega) ja riigi toimingutega kriminaalõiguse valdkonnas,

– kui seda teeb füüsiline isik isiklikel või kodustel eesmärkidel.“

Soome õigus

- 7 Direktiiv 95/46 võeti Soome õigusesse üle isikuandmete seadusega (523/1999) (henkilötietolaki (523/1999)); edaspidi „seadus nr 523/1999“).
- 8 Selle seaduse artikli 2 „Soveltamisala“ (kohaldamisala) teises ja kolmandas lõigus on ette nähtud:
- „Käesolevat seadust kohaldatakse isikuandmete automatiseeritud töötlemise suhtes. Käesolevat seadust kohaldatakse ka isikuandmete muul viisil töötlemise suhtes, juhul kui isikuandmed kuuluvad kataloogi või selle osasse või need kavatakse hiljem sellesse kanda.
- Käesolevat seadust ei kohaldata isikuandmete töötlemise suhtes füüsilise isiku poolt ainult isiklikul otstarbel või sellega sarnastel tavapärastel isiklikel eesmärkidel.“
- 9 Seaduse nr 523/1999 artikli 3 lõikes 3 on „isikuandmete kataloog“ määratletud kui „kasutusotstarbest tulenevalt ühtekuuluvatest kannetest moodustuv isikuandmeid sisaldav andmekogu, mida töödeldakse täielikult või osaliselt automatiseeritult või mis on korrastatud kartoteegiks, loeteluks või muul sarnasel viisil nii, et andmed teatava isiku kohta on võimalik leida lihtsalt ja ülemääraseid kulutusi tegemata“.
- 10 Vastavalt selle seaduse artiklile 44 võib andmekaitsekomisjon andmekaitsevoliniku taotluse alusel keelata selle seaduse või selle alusel kehtestatud õigusnormidega vastuolus oleva isikuandmete töötlemise ja kohustada asjaomaseid isikuid ettenähtud tähtaja jooksul kõrvaldama õigusvastase tegevuse või tegevusetuse tagajärjed.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 11 Andmekaitsekomisjon võttis andmekaitsevoliniku taotluse alusel 17. septembril 2013 vastu otsuse, millega keelas Jehoova tunnistajate usukogukonnal tema liikmete poolt ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus saadud isikuandmeid koguda ja töödelda viisil, mis ei vasta seadusest tulenevatele isikuandmete töötlemise tingimustele, mis on ette nähtud eelkõige seaduse nr 523/1999 artiklites 8 ja 12. Lisaks pani andmekaitsekomisjon kogukonnale selle seaduse artikli 44 lõike 2 alusel kohustuse tagada, et selle kogukonna tarbeks ei koguta mingeid isikuandmeid viisil, mis ei vasta kõnealustele tingimustele, ja andis selle kohustuse täitmiseks kuue kuu pikkuse tähtaja.
- 12 Andmekaitsekomisjon asus oma otsuse põhjendustes seisukohale, et Jehoova tunnistajate kogukonna liikmete poolt selliste andmete kogumine kujutab endast isikuandmete töötlemist viidatud seaduse tähenduses ning et see kogukond koos oma liikmetega vastutab andmete töötlemise eest.
- 13 Jehoova tunnistajate kogukond esitas selle otsuse peale Helsingi hallinto-oikeusele (Helsingi halduskohus, Soome) kaebuse. 18. detsembri 2014. aasta otsusega tühistas kohus vaidlustatud otsuse muu hulgas põhjendusel, et Jehoova tunnistajate kogukond ei ole isikuandmete vastutav töötleja seaduse nr 523/1999 tähenduses ja et kogukonna tegevus ei kujuta endast isikuandmete ebaseaduslikku töötlemist.
- 14 Andmekaitsevolinik vaidlustas selle kohtuotsuse Korkein hallinto-oikeuses (Soome kõrgeim halduskohus).

- 15 See kohus on tuvastanud, et Jehoova tunnistajate kogukonna liikmed teevad ükselt uksele toimuva kuulutustöö käigus märkmeid kohtumiste kohta inimestega, keda nad ise ega ka kogukond ei tunne. Kogutavad andmed võivad muu hulgas sisaldada külastatud isikute nime ja aadressi ning teavet nende usuliste veendumuste ja perekondliku olukorra kohta. Andmeid kogutakse mälu värskendamiseks ja selleks, et neid saaks kasutada võimaliku hilisema külastuse tarbeks, ilma et andmesubjektid oleksid andmete kogumiseks nõusoleku andnud või et neid oleks sellest teavitatud.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on samuti tuvastanud, et Jehoova tunnistajate kogukond on märkmete tegemise kohta andnud oma liikmetele juhised, mis sisalduvad vähemalt ühes kogukonna brošüüridest, mis on pühendatud kuulutustööle. Kogukond ja sellest sõltuvad kogudused korraldavad ja koordineerivad oma liikmete ükselt uksele tehtavat kuulutustööd eelkõige seeläbi, et nad koostatavad kaardid, mille põhjal jagatakse kuulutustööd tegevate liikmete vahel piirkonnad ära, ja peavad kartoteeki kuulutustöö tegijate ja nende poolt levitatud kogukonna trükiste arvu kohta. Lisaks peavad Jehoova tunnistajate kogukonna kogudused nimekirja isikutest, kes on avaldanud soovi, et kuulutustööd tegevad liikmed neid enam ei külastaks, ja selles nimekirjas ehk nn keelunimekirjas sisalduvaid isikuandmeid kasutavad selle kogukonna liikmed. Lõpuks on Jehoova tunnistajate kogukond minevikus andnud oma liikmetele kasutada blanketid kõnealuste andmete kogumiseks kuulutustöö käigus. Nende blanketide kasutamisest pärast andmekaitsevoliniku sellekohast soovitusi siiski loobuti.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Jehoova tunnistajate kogukonna enda väitel ei nõua kogukond kuulutustööd tegevate liikmetelt, et nad andmeid koguksid, ning kui andmete kogumine siiski toimub, ei ole ta teadlik ei sellest, millist laadi on tehtud märkmed – mis pealegi on üksnes mitteametlikud isiklikud märkmed –, ega nende kuulutustööd tegevate liikmete isikust, kes andmeid on kogunud.
- 18 Mis puudutab käesoleva eelotsusetaotluse vajalikkust, siis leiab Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus), et põhikohtuasja läbivaatamisel tuleb arvesse võtta esiteks õigust eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele ning teiseks usu- ja ühinemisvabadust, mis on tagatud nii harta ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni kui ka Soome põhiseadusega.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kaldub arvama, et sellise usukogukonna nagu Jehoova tunnistajate kogukonna liikmete poolt ükselt uksele tehtav kuulutustöö ei kuulu tegevuste hulka, mis on direktiivi 95/46 kohaldamisalast selle artikli 3 lõike 2 esimese taande kohaselt välja jäetud. Tekib aga küsimus, kas kõnealune tegevus toimub üksnes isiklikel või kodustel eesmärkidel artikli 3 lõike 2 teise taande tähenduses. Sellega seoses tuleb arvesse võtta, et käesoleval juhul lähevad kogutud andmed kaugemale pelkade märkmetest aadressimärkmikus, kuna tehtud märkmed puudutavad võõraid inimesi ja sisaldavad delikaatseid andmeid nende usuliste veendumuste kohta. Samuti tuleb arvesse võtta, et ükselt uksele tehtav kuulutustöö on Jehoova tunnistajate kogukonna üks peamistest tegevusvormidest, mida korraldavad ja koordineerivad kogukond ja selle kogudused.
- 20 Pealegi, kuna põhikohtuasjas kõne all olevaid kogutud andmeid töödeldakse manuaalselt, tuleb direktiivi 95/46 artikli 3 lõiget 1 koostoimes direktiivi artikli 2 punktiga c silmas pidades kindlaks teha, kas nende andmete kogum kujutab endast kataloogi nimetatud sätete tähenduses. Jehoova tunnistajate kogukonna esitatud teabe kohaselt neid andmeid talle ei edastata, mistõttu ei ole võimalik kindlalt teada, milline on kogutud andmete laad ja ulatus. Sellegipoolest on võimalik asuda seisukohale, et põhikohtuasjas kõne all olevate andmete kogumise ja hilisema töötlemise eesmärk on võimaldada konkreetset inimest või aadressi puudutavad andmed nende hilisema kasutamise eesmärgil hõlpsalt üles leida. Kogutud andmetest ei moodustata siiski kartoteeki.
- 21 Juhuks kui põhikohtuasjas kõne all olevate andmete töötlemine kuulub direktiivi 95/46 kohaldamisalasse, rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et sel juhul tekib küsimus, kas Jehoova tunnistajate kogukonda tuleb pidada selle töötlemise eest vastutavaks direktiivi artikli 2 punkti d tähenduses. Euroopa Kohtu praktikas, mis tuleneb 13. mai 2014. aasta otsusest Google Spain ja Google

(C-131/12, EU:C:2014:317), on mõiste „vastutav töötleja“ määratletud laialt. Lisaks ilmneb 16. veebruari 2010. aasta arvamusest 1/2010, mis käsitleb mõisteid „vastutav töötleja“ ja „volitatud töötleja“ ning mille on andnud direktiivi 95/46 artikli 29 alusel moodustatud tööühm, et eelkõige tuleb arvesse võtta tegelikke kontrollivolitusi ja seda, kuidas isik, kelle andmeid töödeldakse, käsitab vastutavat töötajat.

- 22 Käesoleval juhul aga tuleb silmas pidada, et Jehoova tunnistajate kogukond korraldab, koordineerib ja julgustab ükselt uksele tehtavat kuulutustööd ning ta on oma trükistes andnud juhiseid andmete kogumise kohta selle tegevuse käigus. Lisaks tuvastas andmekaitsevolinik, et kogukonnal on reaalseid volitusi määrata kindlaks andmetöötluse meetodid ja töötlemist keelata või piirata ning et ta on andmete kogumiseks juhiste andmisega andmetöötluse eesmärgi ja vahendid eelnevalt kindlaks määranud. Pealegi annavad ka varem kasutatud blanketid tunnistust sellest, et kogukonna osalus andmetöötlustes on suur.
- 23 Siiski tuleb arvesse võtta ka asjaolu, et Jehoova tunnistajate kogukonna liikmed võivad ise otsustada andmeid koguda ja kogumise korra kindlaks määrata. Lisaks ei kogu kogukond ise andmeid ja tal puudub juurdepääs oma liikmete kogutud andmetele, välja arvatud nendele, mis sisalduvad nn keelunimekirjas. Ometi ei välista sellised asjaolud, et võib olla mitu vastutavat töötajat, kellest igaüks täidab erinevaid ülesandeid ja kannab erinevat vastutust.
- 24 Neil asjaoludel otsustas Korkein hallinto-oikeus (Soome kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas direktiivi [95/46] artikli 3 lõike 2 esimeses ja teises taandes ette nähtud erandeid direktiivi kohaldamisalast tuleb tõlgendada nii, et isikuandmete kogumine ja töötlemine, millega usukogukonna liikmed tegelevad ükselt uksele toimuva kuulutustöö käigus, ei kuulu sellesse kohaldamisalasse? Milline tähendus tuleb direktiivi [95/46] kohaldatavuse analüüsimisel omistada ühelt poolt asjaolule, et kuulutustööd, mille käigus andmeid kogutakse, korraldavad usukogukond ja selle kogudused, ning teiselt poolt sellele, et samal ajal on tegemist usukogukonna liikmete poolt usu individuaalse praktiseerimisega?
2. Kas direktiivi [95/46] artikli 2 punktis c nimetatud „kataloogi“ määratlust tuleb koostoimes direktiivi põhjendustega 26 ja 27 tõlgendada nii, et eespool kirjeldatud ükselt uksele toimuva kuulutustöö käigus manuaalselt kogutavate isikuandmete kogum (sh nimi, aadress ja muud võimalikud isikut puudutavad andmed ja teda iseloomustavad tunnused)
- a) ei kujuta endast sellist kataloogi põhjusel, et see ei hõlma seaduses [nr 523/1999] sätestatud määratluse tähenduses kartoteeki või spetsiifilisi loetelusid või nendega võrdsustatavat süsteemi, mis võimaldab otsingut; või
- b) kujutab endast sellist kataloogi põhjusel, et andmete hulgast saab nende kasutusotstarvet arvestades seaduse [nr 523/1999] tähenduses tegelikult hõlpsalt ja ülemääraseid kulutusi tegemata otsida hilisemaks kasutamiseks vajalikke andmeid?
3. Kas direktiivi [95/46] artikli 2 punktis d sisalduvat fraasi „[...] kes määrab üksi või koos teistega kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid [...]“ tuleb tõlgendada nii, et usukogukond, kes korraldab tegevust, mille käigus kogutakse isikuandmeid (muu hulgas jagades kuulutustöö tegijate vahel tegevuspiirkondi, jälgides kuulutustöö tegijate tegevust ja pidades registrit isikutest, kes ei soovi kuulutustöö tegijate külastusi), saab seoses selle liikmete poolt tehtava isikuandmete töötlemisega pidada vastutavaks töötlejaks, kuigi kogukonna enda sõnul on vaid konkreetsel kuulutustöö tegijal juurdepääs oma üles märgitud andmetele?
4. Kas direktiivi [95/46] artikli 2 punkti d tuleb tõlgendada nii, et kogukonda saab käsitada vastutava töötlejana vaid siis, kui kogukond teeb andmete kogumise juhtimiseks muid konkreetseid toiminguid nagu kirjalike juhiste või käskude andmine, või piisab sellest, et kogukonnal loetakse olevat tegelik võimalus oma liikmete tegevust juhtida?

Kolmandale ja neljandale küsimusele on vaja vastata üksnes juhul, kui esimesele ja teisele küsimusele antud vastust arvestades on direktiiv [95/46] kohaldatav. Neljandale küsimusele on vaja vastata üksnes juhul, kui kolmandat küsimust arvestades ei saa välistada võimalust kohaldada kogukonna suhtes direktiivi [95/46] artikli 2 punkti d.“

Suulise menetluse uuendamise taotlused

- 25 Euroopa Kohtu kantseleisse 12. detsembril 2017 ja 15. veebruaril 2018 esitatud kahe dokumendiga palus Jehoova tunnistajate kogukond menetluse suulise osa Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 alusel uuendada. Neist taotlustest esimest põhjendas Jehoova tunnistajate kogukond eelkõige väitega, et talle ei antud võimalust kohtuistungil repliigi korras vastata teiste poolte esitatud seisukohtadele, millest osa ei vasta põhikohtuasja asjaoludele. Neist taotlustest teises väidab kogukond sisuliselt, et kohtujuristi ettepanek põhineb ebatäpsetel või eksitada võivatel faktilistel asjaoludel, millest osa ei sisaldu eelotsusetaotluses.
- 26 Kodukorra artikli 83 alusel võib Euroopa Kohus igal ajal pärast kohtujuristi ärakuulamist teha määruse menetluse suulise osa uuendamiseks, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet, või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav mõju Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumentidele, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaieldud.
- 27 Käesoleval juhul aga ei ole olukord selline. Täpsemalt ei ilmne menetluse suulise osa uuendamise taotlustest, mille Jehoova tunnistajate kogukond esitas, ühtegi uut argumenti, mille alusel tuleks käesolevat kohtuasja lahendada. Lisaks esitasid kõnealune pool ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud teised huvitatud isikud nii menetluse kirjaliku kui ka suulise osa käigus oma seisukohad direktiivi 95/46 artikli 2 punktide c ja d ning artikli 3 koostoimes harta artikliga 10 tõlgendamise kohta, mis on eelotsuse küsimuste ese.
- 28 Mis puudutab põhikohtuasja faktilisi asjaolusid, siis väärrib märkimist, et ELTL artiklis 267 sätestatud menetluses on ainult eelotsusetaotluse esitanud kohtul õigus määratleda faktiline raamistik, millesse kuuluvad küsimused, mille ta Euroopa Kohtule esitab. Sellest järeldub, et kodukorra artikli 83 alusel suulise menetluse uuendamist ei saa põhjendada põhikohtuasja poole väitega, et teatud faktilised eeldused, millel põhinevad Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud teiste huvitatud isikute argumentid või kohtujuristi analüüs, on ebaõiged (vt selle kohta 26. juuni 2008. aasta kohtuotsus Burda, C-284/06, EU:C:2008:365, punktid 44, 45 ja 47).
- 29 Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, et tal on kogu vajalik teave eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimustele vastamiseks ja et käesolevat kohtuasja ei ole vaja lahendada argumentide põhjal, mille üle ei ole vaieldud. Suulise menetluse uuendamise taotlused tuleb seega jätta rahuldamata.

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 30 Jehoova tunnistajate kogukond väidab, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu. Ta eitab küll peamisi asjaolusid, millel taotlus põhineb, kuid leiab samas, et taotlus puudutab tema teatud liikmete tegevust ja need liikmed ei ole põhikohtuasja pooled. Seega käsitleb taotlus hüpoteetilist probleemi.
- 31 Sellega seoses tuleb märkida, et üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne on kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne,

et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt selle kohta 27. juuni 2017. aasta kohtuotsus Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, punktid 24 ja 25 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 32 Käesoleval juhul sisaldab eelotsusetaotlus piisavaid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et mõista nii eelotsuse küsimusi kui ka nende ulatust. Lisaks ja ennekõike ei võimalda miski toimikus asuda seisukohale, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või on hüpoteetiline põhjusel, et Jehoova tunnistajate kogukonna liikmed, kelle tegevusest isikuandmete kogumisel lähtuvad eelotsuse küsimused, ei ole põhikohtuasja pooled. Eelotsusetaotlusest nähtub nimelt, et eelotsuse küsimuste eesmärk on võimaldada eelotsusetaotluse esitanud kohtul kindlaks teha, kas seda kogukonda ennast võib pidada direktiivi 95/46 tähenduses vastutavaks isikuandmete kogumise eest, millega tegelevad tema liikmed ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus.
- 33 Neil asjaoludel on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 34 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 95/46 artikli 3 lõiget 2 koostoimes harta artikli 10 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et usukogukonna liikmete poolt isikuandmete kogumine ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus ja nende andmete hilisem töötlemine kujutavad endast isikuandmete töötlemist direktiivi artikli 3 lõike 2 esimeses taandes nimetatud tegevuse käigus või isikuandmete töötlemist, millega tegelevad füüsilised isikud üksnes isiklikel või kodustel eesmärkidel direktiivi artikli 3 lõike 2 teise taande tähenduses.
- 35 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt märkida, et nähtuvalt direktiivi 95/46 artikli 1 lõikest 1 ja põhjendusest 10 on selle direktiivi eesmärk tagada isikuandmete töötlemisel füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste, eelkõige eraelu puutumatuse kõrgetasemeline kaitse (13. mai 2014. aasta kohtuotsus Google Spain ja Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 66, ning 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, C-210/16, EU:C:2018:388, punkt 26).
- 36 Direktiivi 95/46 artiklis 3 on kindlaks määratud direktiivi kohaldamisala ja selle artikli lõikes 1 on sätestatud, et direktiivi kohaldatakse isikuandmete täielikult või osaliselt automatiseeritud töötlemise suhtes ja isikuandmete automatiseerimata töötlemise suhtes, kui kõnealused isikuandmed sisalduvad kataloogis või kui need kavatsetakse hiljem sellesse kanda.
- 37 Artikli 3 lõikes 2 on siiski ette nähtud direktiivi kohaldamisala kaks erandit, mida tuleb tõlgendada kitsalt (vt selle kohta 11. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Ryneš, C-212/13, EU:C:2014:2428, punkt 29, ning 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, punkt 38). Peale selle ei ole direktiivis 95/46 ette nähtud ühtegi täiendavat piirangut selle kohaldamisalale (16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia, C-73/07, EU:C:2008:727, punkt 46).
- 38 Mis puudutab esiteks direktiivi 95/46 artikli 3 lõike 2 esimeses taandes sätestatud erandit, siis Euroopa Kohus on leidnud, et selles näitena mainitud tegevused kujutavad endast igal juhul toiminguid, mis on omased riigile või riigiasutustele ega ole omased eraõiguslike isikute tegevusvaldkondadele. Need tegevused peavad määratlema selles sättes ette nähtud erandi ulatuse, mistõttu kõnealune erand on kohaldatav ainult tegevustele, mida on sättes sõnaselgelt mainitud või mille võib liigitada samasse kategooriasse kuuluvaks (6. novembri 2003. aasta kohtuotsus Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596,

punktid 43 ja 44; 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia, C-73/07, EU:C:2008:727, punkt 41, ning 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, punktid 36 ja 37).

- 39 Käesolevas asjas kuulub Jehoova tunnistajate kogukonna liikmete poolt ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus isikuandmete kogumine eranditult üksikisikute usutoimingute juurde. Sellest järeldub, et niisugune tegevus ei ole riigiasutustele omane, mistõttu ei saa seda samastada direktiivi 95/46 artikli 3 lõike 2 esimeses taandes nimetatud tegevustega.
- 40 Mis puudutab teiseks direktiivi 95/46 artikli 3 lõike 2 teises taandes sätestatud erandit, siis selle sättega on direktiivi kohaldamisalast välja jäetud andmetöötlus, mis ei toimu mitte lihtsalt isiklikel või kodustel eesmärkidel, vaid „üksnes“ isiklikel või kodustel eesmärkidel (vt selle kohta 11. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Ryneš, C-212/13, EU:C:2014:2428, punkt 30).
- 41 Sõnad „isiklikud või kodused“ kõnealuse sätte tähenduses viitavad selle isiku tegevusele, kes isikuandmeid töötleb, mitte isikule, kelle andmeid töödeldakse (vt selle kohta 11. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Ryneš, C-212/13, EU:C:2014:2428, punktid 31 ja 33).
- 42 Nagu Euroopa Kohus on leidnud, tuleb direktiivi 95/46 artikli 3 lõike 2 teist taanet tõlgendada nii, et selles on silmas peetud üksnes tegevust, mis toimub üksikisikute era- või perekonnavalises sfääris. Sellega seoses ei saa tegevust pidada nimetatud sätte tähenduses üksnes isiklikuks või koduseks, kui selle eesmärk on teha isikuandmed kättesaadavaks määramata arvule isikutele või kui see tegevus kas või osaliselt ulatub avalikku ruumi ja on seetõttu suunatud andmete töötleja isiklikust sfäärist väljapoole (vt selle kohta 6. novembri 2003. aasta kohtuotsus Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, punkt 47; 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia, C-73/07, EU:C:2008:727, punkt 44, ning 11. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Ryneš, C-212/13, EU:C:2014:2428, punktid 31 ja 33).
- 43 Kuivõrd ilmneb, et põhikohtuasjas kõne all olev isikuandmete töötlemine toimub Jehoova tunnistajate kogukonna liikmete poolt ükselt uksele tehtava kuulutustöö raames, siis tuleb kindlaks teha, kas niisugune tegevus on direktiivi 95/46 artikli 3 lõike 2 teise taande tähenduses üksnes isiklikku või kodust laadi.
- 44 Sellega seoses nähtub eelotsusetaotlusest, et ükselt uksele tehtav kuulutustöö, mille käigus koguvad Jehoova tunnistajate kogukonna liikmed isikuandmeid, taotleb juba oma olemuselt eesmärki levitada Jehoova tunnistajate kogukonna usku isikutele, kes ei kuulu kuulutustööd tegevate liikmete leibkonda, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 40 sisuliselt leidis. Seega on kõnealune tegevus suunatud väljapoole kuulutustööd tegevate liikmete erasfääri.
- 45 Peale selle ilmneb eelotsusetaotlusest samuti, et teatud andmed, mida kuulutustööd tegevad kogukonna liikmed koguvad, edastavad need liikmed kogukonna kogudustele, kes nende andmete põhjal peavad nimekirju isikutest, kes ei soovi, et liikmed neid enam külastaksid. Liikmed teevad oma kuulutustöö käigus seega vähemalt osa kogutud andmetest kättesaadavaks tõenäoliselt määramata arvule isikutele.
- 46 Mis puudutab küsimust, kas asjaolu, et isikuandmete töötlemine toimub usu praktiseerimisega seotud tegevuse käigus, võib ükselt uksele tehtavale kuulutustööle omistada üksnes isikliku või koduse laadi, siis väärneb märkimist, et õigus südametunnistuse- ja usuvabadusele, mida on tunnustatud harta artikli 10 lõikes 1, tähendab eelkõige igäihe vabadust kuulutada usku või veendumusi nii üksi kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt kultuse, õpetamise, tava ja kombetalituse kaudu.
- 47 Hartas on selles sättes sisalduvat mõistet „usk“ kasutatud laias tähenduses, nii et see võib hõlmata nii *forum internum*’it ehk veendumuste omamist kui ka *forum externum*’it ehk usu avalikku kuulutamist (29. mai 2018. aasta kohtuotsus Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen jt, C-426/16, EU:C:2018:335, punkt 44 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 48 Lisaks, kuna vabadus kuulutada usku nii üksi kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt võib esineda mitmesugusel kujul, nagu õpetamise, tava ja kombetalitusena, hõlmab see ka õigust püüda veenda teisi inimesi, näiteks kuulutustöö abil (EIK 25. mai 1993. aasta kohtuotsus Kokkinakis vs. Kreeka, CE:ECHR:1993:0525JUD001430788, punkt 31, ning EIK 8. novembri 2007. aasta kohtuotsus Perry vs. Läti, CE:ECHR:2007:1108JUD003027303, punkt 52).
- 49 Kuigi usukogukonna liikmete poolt ükselt uksele tehtav kuulutustöö on seega harta artikli 10 lõikega 1 kaitstud kui kuulutustöö tegija või tegijate usu väljendus, ei muuda see asjaolu kõnealust tegevust siiski direktiivi 95/46 artikli 3 lõike 2 teise taande tähenduses üksnes isiklikuks või koduseks.
- 50 Käesoleva kohtuotsuse punktides 44 ja 45 märgitud arvesse võttes väljub kuulutustöö nimelt usukogukonna kuulutustööd tegeva liikme erasfäärist.
- 51 Eespool toodud kaalutlusi silmas pidades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 3 lõiget 2 koostoides harta artikli 10 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et usukogukonna liikmete poolt isikuandmete kogumine ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus ja nende andmete hilisem töötlemine ei kujuta endast ei isikuandmete töötlemist direktiivi artikli 3 lõike 2 esimeses taandes nimetatud tegevuse käigus ega isikuandmete töötlemist, millega tegelevad füüsilised isikud üksnes isiklikel või kodustel eesmärkidel direktiivi artikli 3 lõike 2 teise taande tähenduses.

Teine küsimus

- 52 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 95/46 artikli 2 punkti c tuleb tõlgendada nii, et selles sättes sisalduv mõiste „kataloog“ hõlmab selliste isikuandmete kogumit, mis on kogutud ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus ning mis sisaldab nimesid ja aadresse ning muid andmeid külastatud isikute kohta, kui neid andmeid on praktikas võimalik nende hilisema kasutamise eesmärgil hõlpsalt üles leida, või peab see kogum selle mõiste alla kuulumiseks hõlmama kartoteeki, spetsiifilisi loetelusid või muid süsteeme, mis võimaldavad otsingut.
- 53 Nagu nähtub direktiivi 95/46 artikli 3 lõikest 1 ning põhjendustest 15 ja 27, hõlmab direktiiv nii isikuandmete automatiseeritud kui ka manuaalset töötlemist, et mitte seada isikutele, kelle andmeid töödeldakse, direktiiviga antavat kaitset sõltuvusse kasutatavatest vahenditest ja et vältida kaitsest möödahiilimise ohtu. Sellest ilmneb siiski ka, et direktiiv on isikuandmete manuaalsele töötlemisele kohaldatav üksnes juhul, kui töödeldavad andmed sisalduvad kataloogis või kui need kavatakse sellesse kanda.
- 54 Kuna käesoleval juhul toimub põhikohtuasjas kõne all olev isikuandmete töötlemine manuaalselt, siis tekib küsimus, kas sel viisil töödeldavad andmed sisalduvad kataloogis või kavatakse need sellesse kanda direktiivi 95/46 artikli 2 punkti c ja artikli 3 lõike 1 tähenduses.
- 55 Sellega seoses nähtub direktiivi 95/46 artikli 2 punktist c, et mõiste „kataloog“ hõlmab „kõik[i] isikuandmete korrastatud kogum[eid], millest võib andmeid saada teatavate kriteeriumide põhjal, olenemata sellest, kas kõnealune andmete kogum on tsentraliseeritud, detsentraliseeritud või funktsionaalsetel või geograafilistel põhimõtetel hajutatud“.
- 56 Kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 53 meelde tuletatud eesmärgiga on mõiste „kataloog“ selles sättes määratletud laialt ehk nii, et see hõlmab „kõiki“ isikuandmete korrastatud kogumeid.
- 57 Nagu ilmneb direktiivi 95/46 põhjendustest 15 ja 27, peab kataloogi sisu olema korrastatud, et võimaldada hõlpsat juurdepääsu isikuandmetele. Lisaks, kuigi direktiivi artikli 2 punktis c ei ole täpsustatud kriteeriume, mille kohaselt peab kataloog olema korrastatud, nähtub samadest

põhjendustest, et need kriteeriumid peavad olema „üksikisikutega seotud“. Seega on nõue, et kõik isikuandmed peavad olema „korrastatud teatavate [...] kriteeriumide põhjal“ suunatud üksnes sellele, et võimaldada konkreetse isikuga seotud andmeid hõlpsalt leida.

- 58 Peale selle nõude ei ole direktiivi 95/46 artikli 2 punktis c sätestatud ei viisi, kuidas kataloog peab olema korrastatud, ega seda, millises vormis peab kataloog olema. Konkreetselt ei nähtu sellest sättest ega ka direktiivi ühestki teisest sättest, et asjaomased isikuandmed peaksid sisalduma kartoteegis või spetsiifilistes loeteludes või mõnes muus süsteemis, mis võimaldab otsingut, et oleks võimalik järeldada, et tegemist on kataloogiga direktiivi tähenduses.
- 59 Käesolevas asjas selgub eelotsusetaotluse esitanud kohtu tuvastatud asjaoludest, et põhikohtuasjas kõne all oleva uksele tehtava kuulutustöö käigus kogutavaid andmeid talletatakse märkmete kujul geograafiliste piirkondade jaotuse alusel, et hõlbustada selliste inimeste hilisemat külastamist, keda on juba külastatud. Need andmed ei hõlma mitte ainult teavet selliste vestluste sisu kohta, mis puudutavad külastatud inimese veendumusi, vaid ka tema nime ja aadressi. Lisaks kasutatakse neid andmeid või vähemalt osa neist selleks, et koostada Jehoova tunnistajate kogukonna koguduste peetavaid nimekirju isikutest, kes ei soovi, et kogukonna kuulutustööd tegevad liikmed neid enam külastaksid.
- 60 Seega ilmneb, et põhikohtuasjas kõne all oleva uksele tehtava kuulutustöö käigus kogutavad andmed on korrastatud kriteeriumide põhjal, mis lähtuvad andmete kogumisega taotletavast eesmärgist, mis on valmistada ette hilisemaid külastusi ja pidada nimekirja isikutest, kes ei soovi, et neid enam külastataks. Nagu selgub eelotsusetaotlusest, valitakse kriteeriumid, mille hulka kuuluvad külastatud inimeste nimi ja aadress, nende veendumused või ka nende soov, et neid enam ei külastataks, viisil, mis võimaldab hõlpsalt leida andmeid konkreetsete inimeste kohta.
- 61 Sellega seoses ei ole tähtsust küsimusel, millise konkreetse kriteeriumi kohaselt ja täpselt millises vormis on iga kuulutustööd tegeva liikme kogutud isikuandmete kogum tegelikult korrastatud, juhul kui see kogum võimaldab hõlpsalt üles leida andmed konkreetse külastatud isiku kohta, kuid seda peab eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski põhikohtuasja kõiki asjaolusid silmas pidades kontrollima.
- 62 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 2 punkti c tuleb tõlgendada nii, et selles sättes sisalduv mõiste „kataloog“ hõlmab selliste isikuandmete kogumit, mis on kogutud uksele tehtava kuulutustöö käigus ning mis sisaldab nimesid ja aadresse ning muid andmeid külastatud isikute kohta, kui need andmed on korrastatud konkreetsete kriteeriumide põhjal, mis praktikas võimaldavad neid hilisema kasutamise eesmärgil hõlpsalt üles leida. Selleks et niisugune kogum kuuluks selle mõiste alla, ei ole vaja, et see hõlmaks kartoteeki, spetsiifilisi loetelusid või muid süsteeme, mis võimaldavad otsingut.

Kolmas ja neljas küsimus

- 63 Kolmanda ja neljanda küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 95/46 artikli 2 punkti d koostoimes harta artikli 10 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et see võimaldab pidada usukogukonda selle kuulutustööd tegevate liikmetega kaasvastutavaks isikuandmete töötlemise eest, millega viimased tegelevad uksele tehtava kuulutustöö käigus, mida kogukond korraldab, koordineerib ja julgustab, ning kas selleks on vaja, et kogukonnal oleks andmetele juurdepääs või et oleks tuvastatud, et ta on oma liikmetele andnud kirjalikke juhiseid või korraldusi andmete töötlemise kohta.
- 64 Käesolevas asjas pidas andmekaitsekomisjon põhikohtuasjas käsitletavas otsuses Jehoova tunnistajate kogukonda selle kuulutustööd tegevate liikmetega kaasvastutavaks isikuandmete töötlemise eest, millega viimased tegelevad uksele tehtava kuulutustöö käigus. Kuna ainult kogukonna vastutust eitatakse, siis näib, et kuulutustööd tegevate liikmete vastutust ei seata kahtluse alla.

- 65 Nagu direktiivi 95/46 artikli 2 punktis d on sõnaselgelt ette nähtud, on mõiste „vastutav töötleja“ all silmas peetud füüsilist või juriidilist isikut, kes „üks või koos teistega“ määrab kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid. See mõiste ei viita seega tingimata üheleainsale füüsilisele või juriidilisele isikule ja võib hõlmata mitut töötlemises osalejat, kellest igaühe suhtes on seega kohaldatavad andmekaitse valdkonna õigusnormid (vt selle kohta 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, C-210/16, EU:C:2018:388, punkt 29).
- 66 Kuna selle sätte eesmärk on tagada mõiste „vastutav töötleja“ laia määratluse kaudu andmesubjektide tõhus ja täielik kaitse, ei tähenda kaasvastutuse olemasolu tingimata, et sama isikuandmete töötlemise eest vastutavad erinevad isikud võrdselt. Need isikud võivad olla isikuandmete töötlemisse kaasatud hoopis eri etappides ja erineval määral, mistõttu tuleb neist igaühe vastutuse taset hinnata juhtumi kõiki tähtsust omavaid asjaolusid arvesse võttes (vt selle kohta 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, C-210/16, EU:C:2018:388, punktid 28, 43 ja 44).
- 67 Sellega seoses ei võimalda ei direktiivi 95/46 artikli 2 punkti d sõnastus ega direktiivi ükski teine säte asuda seisukohale, et töötlemise eesmärkide ja vahendite kindlaksmääramine peab toimuma vastutava töötleja antud kirjalike juhiste või korralduste abil.
- 68 Seevastu füüsilist või juriidilist isikut, kes temale omasel eesmärgil mõjutab isikuandmete töötlemist ja osaleb seetõttu töötlemise eesmärkide ja vahendite kindlaksmääramisel, võib pidada direktiivi 95/46 artikli 2 punkti d tähenduses vastutavaks töötlejaks.
- 69 Mitme isiku kaasvastutus sama töötlemise eest ei eelda selle sätte kohaselt pealegi, et igaühel neist oleks juurdepääs asjaomastele isikuandmetele (vt selle kohta 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, C-210/16, EU:C:2018:388, punkt 38).
- 70 Nagu ilmneb eelotsusetaotlusest, on käesoleval juhul tõepoolest Jehoova tunnistajate kogukonna kuulutustööd tegevate liikmete ülesanne hinnata, millistel konkreetsetel asjaoludel nad koguvad külastatud isikute isikuandmeid, milliseid andmeid täpselt nad koguvad ja mil viisil nad neid hiljem töötlevad. Nagu aga käesoleva kohtuotsuse punktides 43 ja 44 märgitud, toimub isikuandmete kogumine siiski ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus, mille kaudu Jehoova tunnistajate kogukonna kuulutustööd tegevad liikmed levitavad oma kogukonna usku. Kuulutustöö on nähtuvalt eelotsusetaotlusest selle kogukonna üks peamistest tegevusvormidest, kusjuures seda tegevust korraldab, koordineerib ja julgustab kogukond. Sellega seoses talletatakse andmeid märkmete kujul, et neid hiljem kasutada ja vajaduse korral hiljem uus külastus korraldada. Lõpetuseks tuleb märkida, et Jehoova tunnistajate kogukonna kogudused peavad kuulutustööd tegevate liikmete edastatud andmete alusel nimekirju isikutest, kes ei soovi, et kõnealused liikmed neid enam külastaksid.
- 71 Seega selgub, et külastatud isikute isikuandmete kogumine ja nende hilisem töötlemine aitavad saavutada Jehoova tunnistajate kogukonna eesmärki, mis on kogukonna usu levitamine, ja kuulutustööd tegevad liikmed tegelevad sellega järelikult kogukonnale omasel eesmärgil. Lisaks ei ole Jehoova tunnistajate kogukond mitte ainult üldiselt teadlik, et tema usu levitamiseks toimub selline andmetöötlus, vaid ta korraldab ja koordineerib oma liikmete kuulutustööd, eelkõige jagades erinevate kuulutustöö tegijate vahel ära tegevuspiirkonnad.
- 72 Niisugused asjaolud võimaldavad asuda seisukohale, et Jehoova tunnistajate kogukond julgustab oma kuulutustööd tegevaid liikmeid nende kuulutustöö käigus isikuandmeid töötleva.
- 73 Seega selgub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et kuna Jehoova tunnistajate kogukond korraldab, koordineerib ja julgustab oma liikmete kuulutustööd, mille eesmärk on tema usku levitada, osaleb ta külastatud inimeste isikuandmete töötlemise eesmärgi ja vahendite kindlaksmääramisel koos oma kuulutustööd tegevate liikmetega, kuid seda peab eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski põhi kohtuasja kõiki asjaolusid silmas pidades hindama.

- 74 Seda järeldust ei sea kahtluse alla ELTL artiklist 17 tulenev põhimõte, mille kohaselt usukogukonnad on oma tegevuse korraldamisel autonoomsed. Igaühe kohustust järgida isikuandmete kaitset reguleerivaid liidu õigusnorme ei saa nimelt pidada sekkumiseks nende kogukondade korralduslikku autonoomiasse (vt analoogia alusel 17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 58).
- 75 Eespool toodud kaalutlusi silmas pidades tuleb kolmandale ja neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 2 punkti d koostoimes harta artikli 10 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et see võimaldab pidada usukogukonda selle kuulutustööd tegevate liikmetega kaasvastutavaks isikuandmete töötlemise eest, millega viimased tegelevad ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus, mida kogukond korraldab, koordineerib ja julgustab, ilma et selleks oleks vaja, et kogukonnal oleks andmete juurdepääs või et oleks tuvastatud, et ta on oma liikmetele andnud kirjalikke juhiseid või korraldusi andmete töötlemise kohta.

Kohtukulud

- 76 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta artikli 3 lõiget 2 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 10 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et usukogukonna liikmete poolt isikuandmete kogumine ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus ja nende andmete hilisem töötlemine ei kujuta endast ei isikuandmete töötlemist direktiivi artikli 3 lõike 2 esimeses taandes nimetatud tegevuse käigus ega isikuandmete töötlemist, millega tegelevad füüsilised isikud üksnes isiklikel või kodustel eesmärkidel direktiivi artikli 3 lõike 2 teise taande tähenduses.
2. Direktiivi 95/46 artikli 2 punkti c tuleb tõlgendada nii, et selles sättes sisalduv mõiste „kataloog“ hõlmab selliste isikuandmete kogumit, mis on kogutud ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus ning mis sisaldab nimesid ja aadresse ning muid andmeid külastatud isikute kohta, kui need andmed on korrastatud konkreetsete kriteeriumide põhjal, mis praktikas võimaldavad neid hilisema kasutamise eesmärgil hõlpsalt üles leida. Selleks et niisugune kogum kuuluks selle mõiste alla, ei ole vaja, et see hõlmaks kartoteeki, spetsiifilisi loetelusid või muid süsteeme, mis võimaldavad otsingut.
3. Direktiivi 95/46 artikli 2 punkti d koostoimes põhiõiguste harta artikli 10 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et see võimaldab pidada usukogukonda selle kuulutustööd tegevate liikmetega kaasvastutavaks isikuandmete töötlemise eest, millega viimased tegelevad ükselt uksele tehtava kuulutustöö käigus, mida kogukond korraldab, koordineerib ja julgustab, ilma et selleks oleks vaja, et kogukonnal oleks andmete juurdepääs või et oleks tuvastatud, et ta on oma liikmetele andnud kirjalikke juhiseid või korraldusi andmete töötlemise kohta.

Allkirjad